

УДК 658.511

Н.С. Костишин, викладач, Чортківський інститут підприємництва і бізнесу ТНЕУ, м. Чортків

АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТЮТЮНОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Стаття розкриває роль та значення аналізу виробництва як складової системи обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств тютюнової промисловості.

Ключові слова: *аналіз, оцінка, виробництво, обліково-аналітичне забезпечення, інформація, тютюнова продукція.*

Постановка проблеми. Кожне підприємство тютюнової галузі є складною системою взаємозв'язаних підрозділів і ланок, які виконують різні функції в процесі виробництва продукції. Економічний бік їхньої діяльності відображує система обліково-аналітичних показників, які дають економічну оцінку процесам та результатам господарювання, що потребують систематичного вивчення для успішного й ефективного управління цією діяльністю. Одним із елементів та способів вивчення виробничої діяльності підприємств тютюнової промисловості є аналіз.

Аналіз публікацій, у яких започатковано дослідження цієї проблеми. На сьогодні проблемами аналізу виробництва продукції займається велика кількість економістів та науковців: В.І. Іващенко [1], В.І. Захарченко [2], Є.В. Мних [3], А.Ф. Павленко [4], Г.В. Савицька [5] та інші. Всі вони приділяють значну увагу теоретичному підходу до вирішення проблем, з якими може зіткнутися підприємство, здійснюють розробку методології виробничого аналізу та її практичне втілення, але малодослідженим залишається питання щодо системного підходу до оцінки, обліку та планування витрат їх управління.

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі аналізу як складової обліково-аналітичного забезпечення виробничої діяльності тютюнових підприємств в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Обліково-аналітичне забезпечення виробничої діяльності підприємств як цілісна система передбачає поєднання показників планування, обліку, аналізу, тобто – це сукупність засобів і дій, створення умов, що сприяють нормальному протіканню виробничих процесів, реалізації намічених планів, програм, проєктів, підтримці стабільного функціонування облікової системи виробництва продукції та її об'єктів, запобіганню збоїв, порушень законів, нормативних вказівок.

Задоволення потреб управління в аналітичній інформації про виробничі витрати сприятиме ефективному функціонуванню обліково-аналітичного забезпечення виробництва продукції. Між системою збору інформації (оперативним обліком) й аналізом існують прямий і зворотний зв'язок. З одного боку, через аналіз передаються вимоги до обліку виробничої діяльності, а з іншого боку – від якості і повноти інформації залежить глибина і вірогідність аналізу.

З погляду управління завдання аналізу виробництва полягає у дослідженні динаміки витрат, їх структури, зв'язків і залежностей між елементами собівартості, виявлення різниці між фактичним і бажаним станом обліково-аналітичної ситуації, а також виявлення причин відхилень.

Важливу групу становить порівняльний (просторовий) аналіз, де використовують інформацію, яка зібрана з усіх структурних підрозділів підприємств. За допомогою цього аналізу оцінюють виробничу політику підприємств тютюнової промисловості, їх позицію, економічні результати щодо використання предметів та засобів праці, рівень резервів покращення ефективності за рахунок зниження витрат. Однак, результати проведення такого аналізу на підприємствах тютюнової промисловості уже недостатні, керівникам усе більше потрібна інформація про якість продукції, своєчасність виготовлення, рентабельність виробів, аналіз динаміки собівартості. Задовольнити їх вимоги допоможе системний підхід не лише до обліку, а й до аналізу виробництва. Відтак система аналізу складається з елементів (рис. 1):

Рис. 1. Елементи системи аналізу витрат

Аналіз витрат виробництва здійснюється в результаті використання одного із методів: пошук шляхів зниження витрат під час формування та розробки нового виду продукту, або ж під час безпосереднього його виробництва. Звичайно, останній найбільш розповсюджений серед підприємців тютюнової галузі. Його доцільно використовувати для прийняття рішень у короткостроковому періоді, однак для визначення мети і завдань на довгий відрізок часу доречним буде використання першого підходу.

Проводячи аналіз виробничих витрат, часто використовують такий методичний прийом як метод аналізу вартості. Його суть полягає у виявленні можливостей заміни одних часник готової продукції іншими. Так, на підприємствах тютюнової промисловості часто постає витання: що доцільніше використовувати покупний напівфабрикат, наприклад фільтр, чи виготовити його самостійно. Так, для марки „Пріма срібна червона” вартість купленого напівфабрикату фільтр становить 0,042 грн., а собівартість виготовленого власними силами дорівнює 0,029 грн. (табл. 1).

Таблиця 1.

Калькуляція собівартості фільтру, що виготовляється тютюновим підприємством власними силами

Найменування витрат	Сума, грн.
Матеріали	2828,31
Змінні накладні витрати	87,00
Постійні накладні витрати	69,73
Собівартість (100 000 шт.)	2984,04
Собівартість одиниці продукції	0,029

Отже, виготовляти фільтри економніше, ніж купувати.

За сучасних умов, важливим є використання такого елемента аналізу витрат як оцінка дослідження виробничих можливостей і потужностей. Враховуючи, таку ситуація, на наш погляд, доцільно сформувати модель аналізу покращення виробничих можливостей на основі теорії масового обслуговування.

Висновки і пропозиції подальших досліджень. Таким чином, складність і розмаїтість застосовуваних методів аналізу залежать від рівня керування системою обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств тютюнової промисловості. Чим нижча сходинка ієрархічної градації керування, тим менше виникає проблем і часу на їх вирішення, тому тут потрібні прості методи аналізу. На рівні підприємства, галузі аналіз ускладнюється, стає більш різномісним. Особливо це відноситься до підготовки рішень, пов'язаних із плановим завданням і зміною структури системи. Помилки в цьому випадку діють довгочасно, а отже, і втрати неодмінно зростатимуть.

Список використаних джерел

1. Івашенко В.І. Економічний аналіз господарської діяльності / В.М.Івашенко, М.А. Болюх. – К.: Нічлава, 2004. – 204 с.
2. Захарченко В.І. Економічний аналіз процесів ринкової трансформації багатостадійних промислово-територіальних систем / В.І. Захарченко // Актуальні проблеми економіки, 2004. – №6. – С. 3-11.
3. Мних Є.В. Сучасний економічний аналіз: питання методології та організації / Є.В. Мних // Бухгалтерський облік та аудит, 2006. – №1. – С. 55-61.
4. Павленко А. Ф. Трансформація курсу «Економічний аналіз діяльності підприємств»: [Наук. доповіді] / А. Ф. Павленко, М. Г.Чумаченко, 2001. – 88с.
5. Савицька Г.В. Економічний аналіз: [Навч. посібник.] / Г.В.Савицька. – К.: «Знання», 2004. – 654 с.

Annotation. *The article exposes a role and value of analysis of production as a component system of the account-analytical providing of activity of enterprises of tobacco industry.*

Key words: *analysis, estimation, production, account-analytical providing, information, tobacco products.*

32

УДК 368.5:330.131.5

Н.В. Кузовенкова, асистент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ

У статті розглядають можливі шляхи розвитку ринку страхування сільськогосподарських ризиків. Запропоновано окремі складові стратегії розвитку ринку агрострахування в Україні.

Ключові слова: *страховий ринок, страхова компанія, сільськогосподарське підприємство, ризик, страховий продукт.*

Постановка проблеми. Останніми роками в Україні дуже гостро підняті питання, пов'язані з розвитком сільськогосподарського виробництва, з вирішенням проблем забезпечення населення країни сільськогосподарською продукцією. На цьому фоні дуже важливим є питання, що стосуються гарантій сільськогосподарських виробників через систему реального страхування сільськогосподарських ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових літературних джерел з даної проблеми показав, що суттєві пропозиції методичного та практичного характеру з проблем страхування сільськогосподарських ризиків